LIDOVÁ PŘÍSLOVÍ A JEJICH VLIV NA EGYPTSKOU KAŽDODENNOST

Menna Ahmed Omar
Ain Shams University, Káhira

https://doi.org/10.24132/ZCU.2023.11764.15-31

Úvod

Mnoho lidí se domnívá, že islámské náboženství se soustředí především na vykonávání modlitby a další rituály, nicméně velký důraz je kladen rovněž na dobrou morálku během každodenního jednání muslimů. Ti přitom odkazují na slova Proroka Muhammada (nechť mu Bůh požehná a dá mu mír): „*Byl jsem vyslán, abych zdokonalil lidskou morálku*." Egypťané si tuto myšlenku neustále připomínají a uvědomují si roli náboženství v odstranění špatných návyků, které byly kdysi ve společnosti rozšířeny. Tento aspekt je v myslích mnoha Egypťanů stále živý a významně ovlivňuje jejich každodenní chování.

Předkládaná studie se zaměřuje na Egypt, kde jsou morální hodnoty a etika spojené s islámskými principy hluboce zakotveny v tamní kultuře. Jejím cílem bude zkoumat, jakým způsobem přísloví, často vycházející z Koránu a sunny, ovlivňují chování a morálku egyptské populace. Tímto způsobem studie přispěje k hlubšímu porozumění průniku islámu, egyptských přísloví a morálních hodnot ukotvených v egyptské kultuře. Autorkou studie je Egypťanka, která je svědkem

běžného užívání uváděných přísloví v každodenním životě egyptské společnosti.[1]

Odkud Egypťané odvozují pravidla každodenního jednání?

Každodenní počínání a jednání s lidmi, ať již to jsou příbuzní, širší egyptská společnost či cizinci, vychází z obecného povědomí o některých příslovích a také pravidlech ustavených Koránem a sunnou. Mustafa Mahmúd, jeden z předních egyptských filosofů, své porozumění islámu vysvětlil následovně: „*Islám je dokonalost morálky, znalost Boha, neustálé očišťování sebe sama a úcta a respekt k ostatním. Islám zahrnuje nejen právní vědu, ale také ušlechtilé morální hodnoty*“ (Mahmúd 1998: 163).

Egypťané se vyznačují silným náboženským cítěním a jejich každodenní jednání je prostoupeno všeobecně přijímanými myšlenkami, majícími podobu tradičních lidových přísloví. Tyto moudrosti se staly součástí egyptské lidové slovesnosti a bezesporu hrají ve společnosti důležitou roli, protože napomáhají porozumění některým složitým konceptům pomocí jednoduchých a současně snadno zapamatovatelných frází, nevyžadujících hluboké studium. Zároveň odráží egyptské kulturní hodnoty, přispívají k udržování společenských standardů a posilují sdílená přesvědčení v rámci jednoho národa. Lidé je denně používají ve své běžné komunikaci, zdůrazňují jimi svá přesvědčení a poukazují jimi na správnost svého názoru či jednání. Někdy jsou využívána k osvěžení komunikace či prostému zlepšení nálady.

Egyptská lidová slovesnost a charakter přísloví

Lidová slovesnost zahrnuje širokou škálu ústní lidové literatury, včetně pohádek, pověstí, anekdot, básní a příběhů, které jsou předávány

[1] Rovněž je autorkou překladů přísloví a formulí do českého jazyka.

orálně v rámci lidové tradice. Tyto často krátká sdělení obecně poukazují na zkušenost a hodnoty dané kultury a často slouží k předávání morálních poučení, ale i zábavě. Vznikají většinou z každodenní zkušenosti a jejich námětem mohou být ženy, muži, příbuzenské a přátelské vztahy, vzpomínky, každodenní radosti a strasti i smrt. Egyptská přísloví jsou zvláště charakteristická důrazem na protichůdné aspekty; nalezneme v nich chudobu a bohatství, krásu a ošklivost, úspěch a nezdar. Zároveň odsuzují takové chování, jakým je pomlouvání, závist, pokrytectví, lhaní, podvádění či přehnané žebrání (Azat 2003: 17–20). Podle charakteru egyptských přísloví je můžeme rozdělit do několika skupin. První skupina reflektuje znalosti a vzdělávání, a zároveň se pokouší apelovat na neustálé zlepšování lidského charakteru a vlastností. Ve druhé skupině nalezneme přísloví zabývající se prací a živobytím, zdůrazňují správnou etiku práce a odměnu za čestné a usilovné konání. Přísloví třetí skupiny se zabývají sociální tematikou, která odhaluje žádoucí podobu společenských vztahů mezi Egypťany. Tématem přísloví čtvrté skupiny jsou rodina a rodinné vazby, na které Egypťané kladou zvláštní důraz. Pátým významným tématem je náboženství, a proto mnoho přísloví čerpá rovněž z Koránu a sunny. V šesté skupině nalézáme psychologické motivy a snahu uklidnit lidskou duši v různých situacích, do kterých se člověk v průběhu života dostává. Posledním důležitým aspektem je humor, který zároveň odkazuje na veselou povahu egyptského národa (Mursí 2017: 39).

Existuje proto mnoho prvků, které egyptskou lidovou slovesnost ovlivnily, včetně oblastí historie, politiky, kultury i náboženství. Sama zároveň zaznamenává historii národa a připomíná mu pestrost utváření jeho identity (Mursí 2017: 39).

Do jaké míry Egypťané přísloví používají?

Podle nedávané studie z roku 2018, která zkoumala vliv přísloví na chování jednotlivců, bylo zjištěno, že více než 80 % egyptské populace tato moudra často používá a snaží se jimi řídit (Mustafá, Šalabí: 2018). Zmíněnou skutečnost odráží zejména egyptské filmy a seriály,

prostřednictvím kterých se s typickými příslovími můžeme snadno seznámit. Některá rčení budou nyní demonstrována na úryvcích z egyptského seriálu *Nebudu žít v obleku svého otce* (لن أعيش في جلباب أبي) s významem, který reflektuje široce přijímané porozumění současnou společností. Vybrané pasáže zároveň dobře reflektují přísloví užívaná současnou egyptskou lidovou vrstvou a hojně se mezi Egypťany opakují.

احسب واقرط وأكل العيش مر

Dobře počítej a dbej o svůj výdělek, protože chléb může být velmi hořký.

Přísloví vyjadřuje trpkost či obtížnost života a je používáno k popisu náročných životních podmínek, finančních obtíží nebo těžkostí obecně. Často je používáno s odkazem na nelehké shánění každodenní obživy.

الي يشوف الباب وتزويقه ميشوفش من جوة نشفان ريقه

Kdo vidí dveře a jejich zdobení, nevidí dovnitř, jak mu vysychají sliny.

Toto přísloví je metaforou pro lidi, kteří věnují přílišnou pozornost vnějším zdáním nebo povrchnostem, ale nejsou schopni pochopit nebo vidět skutečnou podstatu či obsah vnitřního (např. charakteru nebo kvalit). Jinými slovy, nikoliv vše co vidíme je takové, jaké se může zdát.

بعد أمي وأختي الباقي كله جيران

Po matce a sestře jsou všichni ostatní pouze sousedy.

Slova zdůrazňují význam rodiny a znamenají, že nejbližší a nejdůležitější jsou vždy matka a sestra. Výraz *všichni ostatní jsou sousedé* naznačuje, že v porovnání s rodinnými vazbami jsou ostatní lidé ve společnosti druhotní.

افتكرلك إيه يا بصلة وأنتي كل قطمة بدمعة
Co ti mám říci, cibulko, když s každým kouskem tebe přichází i slza.

Výraz *ty cibulko* může být použit jako narážka na křehkost či citlivost někoho či něčeho. Zbylá slova přísloví poukazují na skutečnost, že každá část této osoby či věci je spojena s pláčem nebo slzami. Celkově se přísloví používá ve vztahu k něčemu, co je velmi citlivé či snadno roní slzy.

أنا لما بدي بإيدي اليمين إيدي الشمال متعرفش إيدي ادت كام
Když chci něco odevzdat pravou rukou, levá netuší, kolik dala ta pravá.

Zde se opět jedná o obrazné vyjádření, které může být interpretováno několika způsoby. Výraz *když chci něco odevzdat pravou rukou* může symbolizovat úmyslnou či pozitivní akci. Ovšem *levá netuší (kolik) dala ta pravá* naznačuje, že nikoliv vždy si plně uvědomujeme následky či nedomýšlíme, kolik úsilí nebo prostředků bylo věnováno k dosažení určitého výsledku. Může se jednat o výzvu k hlubšímu zamyšlení nad důsledky a zároveň ocenění úsilí ostatních. Dalším vysvětlením může být apel na rozdávání chudým a potřebným se vší skromností a pokorou, nikoliv za účelem veřejného obdivu.

ابعد عن الشر وغنيله
Drž se od zla dál a zpívej mu.

Pokud se někdo distancuje od zla, měl by o něm také pomlčet a nezabývat se jím. Přísloví dále vyjadřuje názor, že není vhodné zabývat se škodlivými či neužitečnými věcmi, dokonce ani ve formě komentářů. Prospěch přichází se soustředěním se na pozitivní a konstruktivní prvky života.

كل عين وقدمها صباع

Každé oko má svůj prst.

Přísloví vyjadřuje apel na zodpovědnost, tj. každý jednotlivec by měl nést odpovědnost za své vlastní jednání, rozhodnutí, potažmo svůj život.

صوابعك مش زي بعضها

Tvé prsty nejsou stejné.

Význam: Toto vyjádření zdůrazňuje odlišnost či jedinečnost něčeho či někoho a zdůrazňuje rozdílnosti mezi různými věcmi či lidmi. Každý jedinec či věc má své jedinečné vlastnosti či charakteristiky, které by neměly být srovnávány s ostatními. Tímto způsobem je rovněž vyjadřován respekt k individualitě a odlišnostem.

لاتذم ولاتشغط إلا بعد سنة وست أشهر

Nevznášej výčitky a neprovokuj, až po roce a šesti měsících.

Záměrem těchto slov je upozornění na vhodnost opatrnosti a rozvážnosti při kritice či formulování jakékoliv nespokojenosti. Opatrnost je namístě ve chvíli, kdy dochází k hodnocení či kritice, a naopak je doporučováno nebýt impulsivní a nesnažit se o kritiku ihned po vzniku dané situace. Uplynutí delšího období může poskytnout dostatek času k nutné rozvaze a ujištění, že vyjádření budou dobře promyšlená.

مطرح ما تآمن خاف

Přestože se to zdá bezpečné, měj z toho obavy.

Přestože se něco může jevit jako jisté a bezpečné, měli bychom být opatrní a věnovat pozornost možným nebezpečím a rizikům. Přísloví nám připomíná, že i když si myslíme, že něco dobře známe nebo jsme s tím obeznámeni, neměli bychom být příliš naivní. Opatrnost

a obezřetnost jsou stále důležitými vlastnostmi, i když se něco jeví jako bezproblémové.

إلي يحسب الحسابات في الهنا يبات
Kdo dobře počítá své účty, dobře spí.

Toto přísloví zdůrazňuje důležitost pečlivého plánování a sledování financí i různých situací. Současně kdo má na starosti řízení a účetnictví, neměl by zanedbávat svou odpovědnost a měl by být neustále bdělý, aby se vyhnul problémům a případným finančním ztrátám.

مفيش حلاوة من غير نار
Není sladkosti bez ohně.

Zde se jedná o vyjádření myšlenky, že některé cenné nebo příjemné životní události mohou vyžadovat úsilí či oběti. Přísloví může být chápáno také tak, že dosažení krásných či příjemných věcí často vyžaduje nějakou formu námahy nebo odříkání, stejně jako je nutné rozdělat oheň k přípravě sladkého cukroví.

يا بصل أحلى من العسل قال أهو في عيون الناس
„Cibulko, jsi sladší než med?“ Odpověděla: „Ano, v očích lidí.“

Význam: Tato slova jsou formou vtipu a veselé slovní hříčky. Cibule (arab. *basal*) a med (arab. *ᶜasal*) jsou v arabštině podobně znějící slova. Příslovím se tážeme, zda je cibule sladší než med, což by bylo neobvyklé. V odpovědi se dozvídáme, že cibule je někdy v očích lidí skutečně sladší, což je myšleno jako ironie, tj. něco může být považováno za hodnotné či přitažlivé, přestože to není sladké jako med.

طول ما أنت طيب صحابك تكتر
Dokud jsi dobrý, přátel bude hodně.

Pokud člověk zachová přátelský a laskavý postoj, lze předpokládat, že se kolem něho budou stále shromažďovat přátelé.

على وشك يبان يانداغ اللبان

Na tvé tváři je vidět, když žvýkáš žvýkačku.

Toto přísloví má opět obrazný význam, tj. něco nebo někdo prozrazuje své skutečné já či něco, co se snaží skrývat. Slovy rovněž rozumíme, že něco není tak tajné, jak by se mohlo zdát, anebo že něco či někdo prozrazuje svou pravou povahu či úmysly skrze vnější projevy. Něco, co je považováno za beztvaré či nijaké (např. žvýkačka), může ve skutečnosti jasně odhalovat svou pravou povahu či záměr.

الدنيا أخد وعطا وإلي عايز ياخد بس يبقى بني آدم ما يملاش عينه إلا التراب

Život znamená dávat a brát. Kdo chce pouze brát, musí si pamatovat, že Adamův syn tak neplní své oči ničím jiným, než pouhým prachem.

Uvedené přísloví zdůrazňuje cyklickou povahu života a světa, kde jsou lidé vystaveni jak dobrým, tak špatným situacím. Kdo chce jen získat, měl by mít na paměti svou konečnou lidskou podstatu, což je symbolizováno výrazem *své oči neplní ničím jiným, než prachem*. Náš materiální majetek a touha po něm je pomíjivá a konečným osudem člověka v pozemském světě je smrt a návrat v prach. Přísloví dále varuje před sobeckými vlastnostmi.

يابني إلي يبيعك بيعه واكسب فيه كمان

Ó synu, když tě někdo prodá, tak jej prodej též a vydělej na něm.

Přísloví obecně zdůrazňuje odolnost, schopnost zvládat obtíže a obracet nepříznivou situaci ve svůj prospěch. Rovněž je vnímáno jako rada. Jestliže nás někdo zneužil, měli bychom být schopni se s tím vyrovnat a dokonce z toho získat nějaký prospěch či ponaučení.

Slova také podporují schopnost postavit se vlastním problémům či výzvám.

قال يا جحا مرات أبوك بتحبك قال ليه هي اتجننت

Zeptal se: „Džuho, má tě ráda manželka tvého otce?“
Džuhá odpověděl: „Proč se ptáš? Zbláznila se snad?“

Tento dialog poukazuje na rozšířený nešvar egyptské společnosti, a tedy, že žena většinou nemiluje své nevlastní děti, tj. děti svého manžela. Džuhá svou odpovědí poukazuje na nesmyslnost otázky. Aby ho manželka jeho otce milovala, musela by se nejprve zbláznit. Přísloví odkazuje na obecnou nesmyslnost či zbytečnost některých otázek. Stejně tak může oponuje domněnce, že jen to, co je skutečně naše, je vždy nejlepší.

هات يا سدرا ودي يا مدرا

Přines, Sidro a odnes, Midro.

Přísloví zdůrazňuje nepraktičnost či bezvýznamnost něčeho. Může naznačovat, že někdo žádá o něco, co nemá smysl nebo je neužitečné.

إلي متحتجش وشه النهاردة بكرة تحتاج لقفاه

Ten, kdo se dnes nestará o svou tvář, zítra bude potřebovat podpatky.

Je důležité pečovat o svou pověst, protože bude mít vliv na naši budoucnost. Přísloví může rovněž vyjadřovat myšlenku, že péče o pověst nebo vztahy s ostatními jsou klíčové. Podpatky jsou přitom metaforou pro podporu a pomoc.

كل الجمال قايمة وإحنا جمالنا بارك

Všichni velbloudi stojí, zatímco naši se posadili.

Humorný způsob vyjádření nešikovnosti vlastního syna, zatímco synové jiných jsou v porovnání s tím naším vnímáni jako výjimeční.

كل شيء بخناق إلا الجواز بالاتفاق

Všechno lze řešit hádkou, kromě manželství,
které vyžaduje dohodu.

Slova zdůrazňují význam komunikace a dohody, zejména v manželském svazku. Přísloví rovněž podporuje myšlenku, že hádky a konflikty jsou běžné, ale pro zachování funkčního manželství je vždy prvořadé hledat dohodu.

الفشر فشر والعشا خبازة

Ráno je zlé a večer je jako pekárna.

Ráno je obtížné nebo neoblíbené období, zatímco večer přináší něco pozitivního či příjemného, podobné chvíli, kdy je pekárna plná čerstvě upečeného pečiva. Jedná se o metaforu života, kde se nejprve mohou objevovat obtíže, ale následně se obvykle dostaví odměna či sladké chvíle, podobně jako ve chvíli, kdy pekárna produkuje chutné výrobky.

إلي ينزل البحر يستحمل موجه

Kdo plave v moři, musí snášet vlny.

Přísloví symbolizuje myšlenku, že kdo se rozhodne čelit nějaké výzvě či překážce, musí být připraven na možné obtíže spojené s tímto úsilím. Život proto může být podobný moři, které je plné překážek a výzev. Rovněž kdo se rozhodne vydat se na dobrodružství či riskuje, musí být schopen snášet nečekané a náročné okolnosti, podobné mořským vlnám.

قال إيه إلي رماك على المر قولت إلي أمر منه

Řekl: „Co tě dostalo do obtíží?“ Odpovídám: „To, co je ještě obtížnější.“

Slova odkazují na relativitu obtíží nebo problémů. Odpověď navíc naznačuje, že situace, která někoho dostala do obtíží, není tak těžká ve srovnání s něčím mnohem obtížnějším. V životě můžeme čelit různým problémům, ale některé z nich mohou být náročnější než jiné, a vždy je zapotřebí brát v úvahu širší kontext.

الناس مقامات ومن عرف مقامه في الهنا يبات

Každý z lidí má svou pozici a kdo ji skutečně zná, může spát klidně.

Rozpoznání a přizpůsobení se vlastnímu postavení nebo situaci v životě je důležité. Ten, kdo si uvědomuje svou pozici a roli během různých situací, bude pravděpodobně úspěšný a spokojený.

إلي مدقش الكبدة تعجبوا الفشة

Kdo nemá rád játra, má rád hovězí střeva.

Zde jsou játra považována za cosi výtečného, zatímco hovězí střeva jsou již méně oblíbena. Přísloví poukazuje na to, že kdo během svého života neochutnal játra, může se stále domnívat, že hovězí střeva jsou tím nejlepším. Podobně jako v životě, kdy nás může něco ohromit, přestože může existovat něco mnohem lepšího.

إلي عنده كحل يتكحل

Kdo má barvu kohl na oči, ať ji používá.

Tato slova jsou výzvou pro člověka k využívání všeho, co má k dispozici, aby neustále zlepšoval své podmínky. Kohl je tradiční kosmetický produkt, a přísloví tak apeluje na využívání dostupných prostředků k prospěchu svému i druhých. Člověk by měl mít

schopnost postarat se o sebe, mít vlastní zdroje a nečekat na pomoc od ostatních.

Jak Egypťané používají přísloví, která jsou odvozena z Koránu a sunny?

V Egyptě, stejně jako v mnoha dalších arabských zemích, jsou přísloví odvozována také z Koránu a sunny často používána jako způsob sdělování moudrosti a etických principů. Tato přísloví jsou součástí kulturního dědictví a jsou běžně integrována do každodenního jazyka a komunikace. Často jsou odpovědí na určité situace, problémy nebo otázky. Přísloví bývají rovněž začleněna do výchovy a vzdělávání jako způsob předávání morálních a etických hodnot mladším generacím. Zároveň mohou být součástí literární tvorby a umění, kde jsou používána k vyjádření hlubších myšlenek.

Některá přísloví kladou důraz na vztahy mezi sousedy. Slova *Vyberte si svého souseda ještě předtím, než si vyberete svůj dům* (الجار قبل الدار) vychází ze sunny. Prorok Muhammad (nechť mu Bůh požehná a dá mu mír) řekl: *Kdo věří v Boha a Den Soudný, nechť ctí svého souseda* (من يؤمن بالله و اليوم الاخر فليكرم جاره). Realita egyptské každodennosti tato slova potvrzují. Než dojde ke koupi domu, Egypťan nejprve zjišťuje, jací jsou tamní sousedé. Očekává se, že tito sousedé budou družní, budou se přátelit a často si vyměňovat své navařené pokrmy, zvláště v měsíci Ramadánu.

Obrázky 1 a 2 znázorňují inzeráty na prodej bytů, v jejichž sousedství nežijí spořádaní lidé. Oba obsahují formuli *Bůh mi postačuje jako ochránce* (حسبي الله و نعم الوكيل), která se pronáší ve chvílích obtíží, stresu či prožívané nespravedlnosti. V kontextu špatných sousedů výraz reflektuje vlastní frustraci a bezmoc člověka, který zároveň hledá podporu u Boha. Sousedé jsou tak skutečně spatřováni jako významný faktor při výběru bydlení, pravděpodobně významnější, než bydlení samotné.

Obr. 1: Byt na prodej. Důvod: Obtěžování sousedů. A Bůh mi postačuje jako ochránce. Foto: autorka.

Obr. 2: Bůh mi postačuje jako ochránce. Byt na prodej kvůli sousedům. Foto: autorka.

V Koránu a sunně dále nalézáme odmítání závisti, jako zavrženíhodné charakterové vlastnosti. Prorok Muhammad (nechť mu Bůh požehná a dá mu mír) řekl: *Střežte se závisti! Závist vskutku požírá dobré skutky jako oheň.* (اياكم و الحسد فإن الحسد يأكل الحسنات كما تأكل النار الحطب) A proto se stala přísloví odkazující na tuto zlou vlastnost součástí egyptské lidové slovesnosti. Častokrát je možné slyšet Egypťany říkat přísloví *Závistivec je chudák a u Boha je opovrženíhodný* (الحسد فقير و عند الله حقير). Před touto negativní vlastností některých lidí se proto muslimové chrání neustálým pronášením frází *Jak Bůh chce* (ما شاء الله) a *Bože požehnej* (اللهم بارك).

Lež je vlastnost, která je islámem zakázána. Prorok Muhammad (nechť mu Bůh požehná a dá mu mír) řekl: *Kdo má tyto tři vlastnosti, je skutečným pokrytcem. Když mluví, zalže. Když je mu cosi svěřeno, zradí. Domluví-li se na něčem, dohodu nedodrží.* Jedno z vůbec nejznámějších egyptských přísloví praví *Lež nemá nohy* (الكدب ملوش رجلين).

Častokrát je možné zaslechnout i přímá slova z Koránu či ze sunny, která jsou vnímána jako významné morální zásady a společnost je vyzývána, aby je následovala. Jsou jimi mj. následující slova z Koránu:

وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ

Kdybys byl hrubý a krutý, lidé by se od tebe odtáhli.

Uvedený verš zdůrazňuje význam mírnosti, respektu, shovívavosti a zdvořilosti v mezilidských vztazích. Pokud bude člověk s druhými zacházet hrubě, snadno se od něho budou odvracet.

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ

Bůh je s trpělivými.

Zde se jedná o reflexi náboženské a etické hodnoty trpělivosti a vytrvalosti tváří tvář obtížím a výzvám. V islámu jsou věřící během těžkých časů vybízeni především k trpělivosti a vytrvání při pravidelné modlitbě.

قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ وَّ مَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَّتْبَعُهَآ اَذًى

Laskavé slovo a odpuštění je lepší než rozdávání ze svého majetku, po kterém následuje hanebný čin.

Větší hodnotu, než materiální dary, mohou mít mnohdy prostá milá a povzbudivá slova. Užívaný verš poukazuje na to, že komunikace a vztahy založené na laskavosti a odpuštění mohou být někdy cennější než pouhá materiální podpora.

Následují slova užívaná z Prorokovy sunny:

الناس سواسة كأسنان المشط

Lidé jsou si rovni jako zuby hřebenu.

Slova jsou výzvou k uznání určité rovnosti mezi všemi příslušníky společnosti. V mnoha ohledech je možné na lidi, přestože jsou v ledasčem odlišní, nahlížet jako na sobě rovné. Stejně jako zuby hřebene, které mají různé velikosti a tvary, také lidé jsou různí, ale mají společný základ a podstatu.

من غشنا فليس منا

Ten, kdo nás podvede, nepatří mezi nás.

Zde se jedná o varování před veškerými druhy podvádění a zároveň odmítnutí jedince, který se dopustil podvodu či zrady. Tato slova často nacházíme na budovách některých egyptských škol.

لا يلدغ المؤمن من جحر مرتين

Věřícího neštípne z hnízda dvakrát

Tato slova vyjadřují myšlenku, že moudrý člověk by se měl vyhnout nebezpečí nebo chybám, kterých se již někdy dopustil. Používají se jako výzva k opatrnosti a poučení se z vlastních chyb.

Závěr

Studie o vlivu přísloví na egyptskou společnost nám ukázala, že tyto výrazy nejsou pouze běžnými lingvistickými konstrukty, ale rovněž představují výrazný odraz historie, tradice, vývoje a moudrosti egyptské společnosti. Jedná se o specifickou formu kulturní kontinuity, které se navzdory modernitě a přirozeným změnám stále daří udržovat svou relevanci a symbolicky propojovat minulost s přítomností.

Význam přísloví a ustálených formulací v hovorovém jazyce zdůrazňuje jejich přítomnost v každodenním komunikačním prostředí. Tyto výrazy nejen obohacují slovní zásobu egyptského jazyka, ale rovněž posilují mezilidské vztahy na základě sdílených hodnot a norem. Orální moudra, využívaná v různých situacích, se zdají být klíčovým prvkem v posilování vzájemného porozumění mezi Egypťany.

V neposlední řadě je zapotřebí zdůraznit silný morální a etický rozměr egyptských přísloví, zejména těch vycházejících z Koránu a sunny. Nabízí praktické rady pro každodenní jednání a přispívají k formování hodnotového systému egyptské společnosti. Povědomí o zmiňovaných frázích může současně poskytovat oporu při rozhodování a jednání jednotlivců, zatímco jejich diverzita ilustruje bohatství samotné egyptské kulturní identity.

Bibliografie

ABDULMUN'IM, Samáh (2019). „Al-hawíja ad-díníja fí al-adab aš-ša'bí: sírat az-Záhir Bajbars namúdhadžan.“ In: *Dawríjat kán at-tárichíja* 43(12): 206–224.

AZAT, Izzat (2003). *Kitáb aš-šachsíja al-misríja fí al-amthál aš-ša'bíja*. Al-Qáhira: Maktabat al-usra.

MAHMÚD, Mustafá (1998). *'Ilm nafs qur'ání džadíd*. Al-Qáhira: Achbár al-jawm.

MUSTAFÁ, Hudá; ŠALABÍ, Sahar (2018). „Athar al-amthál aš-ša'bíja 'alá al-sulúk al-idžtimá'í.“ In: *Zagazig Journal of Agricultural Research*, 45(5): 1811–1832.

MURSÍ, as-Sajjid Mursí (2017). „Al-amthál aš-ša'bíja al-misríja qirá'at fí as-samát al-binjá'íja wa at-takwíníja.“ In: *Ath-thaqáfa aš-ša'bíja* 10(39): 26–63.
NABÍL, Asmá (2016). „Aš-šachsíja al-misríja fí al-adab aš-ša'bí: dirása anthrúbúlúdžíja.“ In: *Ádáb Ajn Šams* 44(3): 94–104.
ZEMÁNEK, Petr a kol. (2010). *Al-haraka baraka*. Praha: Univerzita Karlova.